

ZONDAG

20 MAART.

FRANKRIJK.

PARIS, den 17den Maart.

De Keizer zal aanstaanden Zondag weder eene wapenschouwing houden over een aanzienlijk gedeelte van het garnizoen van Parijs en Versailles.

— Zaterdag den 2den April zal door de stad Parijs den Keizer en de Keizerin een groot feest worden aangehouden.

— Bij besluit des Keizers, heden in den *Moniteur* vervat, is de vice-admiraal *Baudin* tot grootkruis der orde van het Legioen van Eer benoemd; in de considerans van dat besluit wordt vermeld, dat hij die waardigheid in December van het jaar 1848 had geweigerd, om bedenkingen welke zijn karakter eer aandoen.

— De *Moniteur de l'armée* behelst eene nieuwe circulaire, nog door den generaal *Saint-Arnaud* ondertekend, betrekkelijk de onlangs besloten vermindering van het effectief des legers.

— In het aanstaande voorjaar zal, naar het schijnt, weder door een groot deel der in Algerie liggende troepen eene expeditie tegen de nog weerspannige Kabylen worden ondernomen. Een der ministeriele Parijsche bladen betoogt dat deze onderneming noodig is om de Fransche heerschappij over geheel Algerie uit te breiden en om te beletten dat zij in de aan het Fransche grondgebied grenzende landen miskend of betwist worde.

— Eerstdaags zal een nieuw werk van den heer *Guizot* verschijnen, getiteld: *de Republiek onder Cromwel*.

— Volgens berichten uit Turijn van den 10den dezer waren aldaar in de laatste twee dagen een veertigtal uitgewekenen in hechtenis genomen, wier namen voorkwamen op eene lijst, die bij gelegenheid eener huiszoeking te Genua was gevonden. Naar men beweerde, zou de eerste minister aan een lid der oppositie eene interpellatie te dien zake dreigde, te kennen gegeven hebben dat de regering niets liever wenschte dan door zulk eene interpellatie in de gelegenheid gesteld te worden om hare handelwijze te rechtvaardigen, daar zij de ontegenzeggelijke bewijzen voor de schuld der in hechtenis genomenen in handen had. — Te Genua was bevel ontvangen, eene oorlogskorvet in gereedheid te brengen ten einde een aantal Italiaansche uitgewekenen naar New-York over te voeren.

In Turijn was het gerucht verspreid, dat de Oostenrijksche regering het besluit betrekkelijk de in beslagname van de goederen der uitgewekenen ingetrokken zou hebben ten opzichte van diegenen, welke in Sardinie genaturaliseerd zijn.

— Ter beurze waren genoteerd: 3 pCt. 80,80; 4½ pCt. 104; Rom. Leening 99½.

Een telegraphische dépêche uit Marseille van Donderdag avond (17 dezer) behelst belangrijke berichten uit Konstantinopel, door de Engelsche stoomboot *Caradoc* aangebragt. De Russische gezant, Prins *Menzikoff*, niet te vrede, met de beloofde afzetting van den Turkschen minister van oorlog, had een ultimatum gesteld, hetwelk de Divan verworpen had. De Sultan had daarop de hulp van Frankrijk en Engeland ingeroepen. De bij Sebastopol gestationeerde russische vloot was, volgens diezelfde berichten, gereed om het anker te ligten en naar de Dardanellen te stevenen. — In plaats van *Fadl-Ehendi* had de Sultan *Rafl-Pacha* tot minister van buitenlandsche zaken benoemd.

— Volgens eene telegraphische dépêche uit Florence van gisteren (den 18den) waren de beide *Madia's* den vorigen dag uit den kerker ontslagen en ingescheept op een vaartuig dat onmiddellijk naar Marseille was vertrokken.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 16den Maart.

Uit Hamburg wordt van den 15den dezer geschreven dat de Elve nog tot aan de Veddel vast zat en door de hervatte vorst weder geheel met jong sneeuwjs bedekt was, hetwelk, wanneer de koude gauchield, ligtelijk op nieuw stremming in de scheepvaart zou kunnen veroorzaken. Volgens bericht van den 16den had die vrees zich toen reeds verwezenlijkt en konden de zeilschepen niet meer door het ijs komen. De thermometer van *Reaumur* teekende 4 graden.

— Blijkens het rapport over de staatsbegroting uitgebragt door de commissie der Tweede Kamer, is de Pruisische staatschuld in 1852 met 30,835,625 Rd. vermeerderd, zoodat zij thans 240,276,494 Rd. bedraagt, tegen 217,248,764 in het jaar 1850. Voor amortisatie is op de begroting voor 1853 eene som gebragt van 3,258,865 Rd.

De beroemde geoloog *Leopold von Buch* overleed dezer dagen te Bonn op 62-jarigen leeftijd. De 22-jarige *A. von Buch* is door het verlies van eenen vriend en ijverigen medewerker, die ook op verschillende togten zijn reisgenoot was, diep getroffen.

— Per telegraaf is uit Weenen berigt ontvangen dat de Oostenrijksche generaal veldtuigmeester baron *Haynau*, bekend door zijne gestrengheid gedurende den Hongaarschen opstand en de onangename bejegeningen, hem later te Londen, Brussel en elders te baart gevallen, den 12 dezer daartoe overleden is.

— De bijdragen tot het plan om, tot duurzame herinnering aan het levensbehoed van keizer *Frans Joseph* eene Gothische kerk te Weenen te stichten nemen nog dagelijks toe. De voormalige keizer *Ferdinand* en zijne Gemalin hebben daaraan de som van 20,000 gulden gewijd.

— De schatting welke de stad Milaan na den opstand was opgelegd is nu tot op de helft verminderd. Sedert den 6 februarij heeft zij reeds 400,000 francs betaald en bovendien nog 100 ossen en 50 koeijen ten dienste van de citadel moeten leveren.

— Het officiele dagblad van Rome berigt dat de Paus den 7den dezer op het Vatikaan een geheim consistorie gehouden en daarin acht kardinalen benoemd en eenige openstaande bisschopszetels in Frankrijk, Italië en Zuid-Amerika bezet heeft.

Het kardinaals-collegie bestaat thans uit zeventig leden en is derhalve voltallig, hetgeen zelden het geval is, wordende in dien regel eenige kardinaalsbieden voor onvoorziene omstandigheden beschikbaar gehouden.

Van de aanspraak door den Paus op het geheim consistorie gehouden, is nog niets bekend geworden.

— Volgens de jongste berichten uit Konstantinopel was de *Handelskrisis* ten gevolge van de handelkrisis heerschte. Ten gevolge daarvan had *Said Pacha* ongeveer een millioen uit eigene fondsen ter beschikking van den handelstand gesteld, waardoor echter niet te eenemale in de behoefte kon worden voorzien. Den 2den Maart echter is de fransche pakketboot aangekomen, die hetere tijding heeft gebragt, zoodat men het einde van de krisis te gemoet zag. De onderkoning is uit Cairo teruggekeerd; hij heeft eene listing van 27,000 man bevolen. Overigens geniet Egypte volkomen rust.

ENGLAND.

LONDEN, den 16den Maart.

Verseheiden leden van het Hoogehuis drengen in de zitting van gisteren ten sterkste aan op het beramen van maatregelen tot voorkoming van ongelukken op spoorwegen, hoedanige vooral in den laatste tijd zoo menigvuldig gebeurd zijn.

Niettegenstaande sommige leden zich daartegen nog verzet hebben, zijn de voornaamste artikelen der wet wegens de toelating van Israëlieten in het Parlement maandag in het Lagerhuis in comité aangenomen. In die zitting beantwoordde lord *J. Russell* eenige vragen van den heer *Disraeli* over het onlangs tusschen Oostenrijk en de Porte gesloten verdrag, waardoor het onderanderen bevestigd wordt dat de havens van Kleek en Serrina voor alle andere schepen dan Oostenrijksche gesloten blijven.

— Dezer dagen werd het vijftigjarige bestaan van het Britsch en buitenlandsche Bijbelgenootschap met plegtig gevierd en bleek uit de redevoering, door den voorzitter, graaf *Shaftesbury*, bij die gelegenheid gehouden, onder andere, dat het Genootschap, zoo hier te lande als elders, reeds drie en veertig millioen exemplaren der H. Schriften verspreid en die in honderd acht en veertig talen of tongvallen gedrukt en uitgegeven heeft, vijf en twintig van welke vroeger geen letterschrift bezaten, maar alleen gesproken werden, en eindelijk dat de verspreiding bij honderd een en twintig Natien heeft plaats gehad.

— Volgens uit Amerika overgebragte berichten tot 5 dezer, had de plegtige inhuldiging van den nieuwen president generaal *Pierce*, den vorigen dag met grooten luister in het kapitol te Washington plaats gehad. Zijne bij die gelegenheid gehouden redevoering had veel genegenheid geeven, vooral dewijl hij daarin deed uitkomen, hoe het streven naar het behoud des vredes zeer wel met de eer en waardigheid der Vereenigde Staten was overeen te brengen.

— De jongste berichten uit Australië van den aanvang der maand Januarij doen blikken dat de goudproductie aldaar, berekend van af te nemen gelijk in Londensche bladen was verkond, op dezelfde groote schaal voortging, en dat ook de oogst van graan en van wol, die men in Engeland

vreesde dat door gebrek aan arbeidende handen te loor zoude gaan, naar wensch gelukt en binnen gebragt is.

— Hoewel het zeker is dat in de regering van Birmah door eene in de hoofstad zelve voorgevallen omwenteling eene verandering is gekomen, die voor den vrede tusschen dat land en het Britsche bewind bevorderlijk schijnt te zullen zijn, behelzen de jongste berigten uit Indië omtrent de omstandigheden dier gebeurtenis nog slechts geruchten van zeer uiteenlopenden aard. In de te Bombay verschijnende *Times* van den 12den Februarij jl. leest men het volgende: «Het berigt van eene omwenteling te Ava heeft zich gevestigd, en een Britsch gezantschap, met den kolonel *Handsombe* aan het hoofd, is derwaarts gezonden om met de nieuwe overheden over een vredesverdrag te onderhandelen. De eerste minister des Konings was zijn zoogbroeder en schijnt den troon te hebben overweldigd, meer met het doel om althans een gedeelte van het rijk voor verovering en inlijving in Engeland te behoeden, dan om zich zelve te verheffen. De nieuwe Koning, *Mingde-Meny*, wordt gezegd groeten invloed onder de Birmahsche rijksgrooten te hebben en vrede met Engeland te wenschen, welke voorwaarden daaraan ook mogten worden verbonden. De vorige Koning zou, naar men zegt, te Ava gevangen zitten; doch wij zullen eerst van den kolonel *Handsombe* iets zekers omtrent het een en ander kunnen vernemen.»

BELGIE.

BRUSSEL, den 18den Maart.

Ook uit de ministeriële bladen blijkt thans, dat het wets-ontwerp tot vaststelling der organisatie van het leger bij de volksvertegenwoordigers veel tegenstand ontmoet. «In de zitting der centrale sectie van den 16den dezer, zegt de *Indépendance*, is vooral gehandeld over de sterkte des legers op den voet van oorlog; er is hierover geen besluit genomen; maar, gerdende naar de door de onderscheiden leden geuite meening, moet men verwachten dat het effectief op tachtig duizend man (in stede van honderd duizend, zoo als de regering voorstelt) zal bepaald worden. Aangaande de uitgaven voor het leger, op den voet van vrede schijnt de centrale sectie dertig millioen als het maximum te beschouwen, terwijl de voorgedragen organisatie eene begroeting van twee en dertig millioen voor gewone tijden medebrengt.

— De kamer van volksvertegenwoordigers heeft zich gisteren met de algemeene beraadslaging over het wetsontwerp betrekkelijk den voorgenomen spoorweg van Lier naar Turnhout beziggehouden.

De wet, waarbij aan den Hertog van Brabant den vermoedelijken erfgenaam van de Kroon, een jaargeld van 200,000 fr. wordt toegelegd, is door de Kamer der Afgevaardigden genoegzaam met eenparigheid van stemmen, op een na, die van den Heer *Jacques*, aangenomen.

— Het *Antwerpsch Handelsblad* meldt dat de toebereidselen tot het leggen van den ijzeren spoorweg van Antwerpen tot Rotterdam ijverig en met spoed voortgezet worden. In de vorige week was een gedeelte der kompaniëschap te Cappellen geweest, om gronden aan te koopen op het terrein waar over de weg moet loopen en had zich met de eigenaars kunnen verstaan; ook te Eeckeren was men wel geslaagd. Tegen half April zouden de werken over de gehele linie beginnen en men dacht dat de weg van Antwerpen tot Capellen binnen vier maanden zou gereed zijn. Te gelijker tijd zouden de werken tusschen Capellen en Esschen beginnen, die insgelijks dezen zomer gereed zouden komen. Stations zouden gevestigd worden aan den steenweg bij Capellen en te Eeckeren, op den Donkschen steenweg.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 19den Maart.

Ondanks het ongunstige weder hadden op de heden alhier gehouden Paarden- en Beesten-Markt tamelijke aanvoeren plaats, en werd er eenigen handel opgemerkt.

De van wege de Gemeente en door de Handels-Sociëteit uitgeloopte premien en prijzen, werden zoo na mogelijk uitgereikt.

— Openbare Vergadering van den Raad der Gemeente Breda, op Maandag den 21. Maart 1853, des voormiddags ten elf ure.

Bij besluit van den 17den Maart 1853, n°. 44, heeft Zijne Majesteit geëdgevonden te benoemen in deze provincie: a. tot gezworen der polders van Nieuw-Vesmeer, den heer *M. Swagemakers*; b. tot lid van het polderbestuur van der Eigen, de heer *S. van den Broek*.

— *Z. K. H. prins Frederik* heeft jonkv. *mr. O. Bagelaar*, benoemd tot rentmeester van Hoogstedeszelvige particuliere domeinen.

— Bij Koninklijk besluit van den 14den Maart 1853 n°. 73, zijn tot ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw benoemd: *C. Barends*, lid van den kolonialen raad in Suriname; *mr. J. A. Lisman*, procureur-generaal bij het gerechtshof van Suriname; en *A. Wildeboer*, commissaris en secretaris der West-Indische Bank in Suriname.

— Bij Zijner Majesteits besluit van den 12den dezer, is tot 's Konings adjudant benoemd de luitenant ter zee der 1ste klasse, jhr. *F. de Casembroot*.

— Zijne Majesteit heeft, bij besluit van den 16den dezer, n°. 63, geëdgevonden:

1° te benoemen: bij den plaatselijken staf, tot kommandant van de 1ste klasse te Maastricht, den kolonel *L. T. F. W. baron van Boecop*, thans kommanderende het 5de reg. inf.; bij het wapen der inf.: bij den staf van het wapen, tot kommandant van de 1de brig. inf., tevens belast met het prov. kommandement van Gelderland, Utrecht, en Overijssel, den kolonel *C. A. Oudemans*, thans kommanderende het 6de regiment infanterie; bij het

regiment grenadiers en jagers, tot majoor, den kapitein der 1ste klasse *H. F. C. Stass*, van het korps: bij het 1ste regiment, tot kolonel en kommandant van het korps, den luitenant-kolonel *H. J. W. Pisuise*, van het 5de regiment van het wapen; tot majoor, den kapitein der 1ste klasse *J. L. Ver Burg*, van het 7de regiment van het wapen; tot 1ste luitenant (naar ouderdom van rang), de 2de luitenant *W. Schuurman*, van het regiment grenadiers en jagers, en *G. A. Lambert*, van het korps; bij het 3de regiment, tot luitenant-kolonel den majoor *J. L. Coenegracht*, van het regiment grenadiers en jagers; tot 1ste luitenant (naar ouderdom van rang), de 2de luitenant *J. J. A. Finckesiaper*, en *D. L. N. Swemer*, beiden van het 2de regiment infanterie; bij het 4de regiment, tot kommandant van het korps, den luitenant-kolonel *A. van Hoëij*, van het korps; tot luitenant-kolonel, den majoor *P. C. Frantzmann*, van het 8ste regiment van het wapen: tot kapitein van de 3de klasse (naar ouderdom van rang), den 1sten luitenant *J. L. Souman*, van het 3de regiment van het wapen, bij het 5de regiment, tot kommandant van het korps, den luitenant kolonel *G. C. de Bock*, van het 3de regiment van het wapen; tot luitenant-kolonel, den majoor *J. Scheltus*, van het regiment grenadiers en jagers; tot majoor, den kapitein der 1ste klasse *C. Ijske*, van het 8ste regiment van het wapen; bij het 6de regiment, tot kolonel en kommandant van het korps den luitenant-kolonel *J. J. van Mulken*, thans kommandant van het instructie-bataillon, tot kapitein van de 3de klasse (naar ouderdom van rang), den 1sten luitenant *L. A. W. Eeckhout*, van het koloniaal werfdepôt, bij het 7de regiment, tot 1sten luitenant (naar ouderdom van rang) den 2den luitenant *G. C. Schilham*, van het instructie-bataillon; bij het 8ste regiment, tot majoor, den kapitein der 1ste klasse *A. Gussenk'lo*, van het regiment grenadiers en jagers; tot kapiteins van de 3de klasse (naar ouderdom van rang), de 1ste luitenant *W. E. W. C. F. Hardy*, van het 1ste regiment van het wapen, en *A. W. Rodemun*, van het korps: bij het instructie-bataillon, tot majoor en komt. van het korps, den kapitein der 1ste klasse *J. H. Engelbregt*, van het korps; bij het algemeen depôt van discipline, tot luitenant-kolonel, den majoor *F. G. Pfeiffer*, kommandant van het korps; en

2° te verplaatsen:

— bij het regiment grenadiers en jagers: den majoor *L. J. L. de Moulin*, van het 5de, den kapitein der 1ste klasse, *L. Klapp*, van het 7de, den kapitein der 2de klasse *A. F. Just de la Paisières*, van het 6de regiment infanterie, en den 2den luitenant *J. F. M. de Meer*, van het koloniaal werfdepôt.

— Zijne Majesteit heeft bij besluit van den 17den dezer, n°. 37, geëdgevonden: 1° aan den generaal-majoor *W. F. Heidenreich*, een eervol ontslag te verleenen uit zijne betrekking van directeur der 1ste artillerie-directie, belast met de functien van directeur van 's Rijks gieterij van metalen geschut, en hem te benoemen tot directeur der 2de artillerie-directie; 2° te benoemen: tot luitenant-kolonel, den majoor *E. von Löben Sels*, van den grooten staf, adjudant bij *Z. K. H. Prins Frederik* der Nederlanden; bij het wapen der artillerie: bij den staf van het wapen, tot generaal-majoor, directeur der 1ste artillerie-directie, belast met de functien van directeur van 's Rijks gieterij van metalen geschut, den kolonel *F. A. E. Meijl*, kommanderende het 3de regiment vesting-artillerie: tot luitenant-kolonel, den majoor *C. T. van Meurs*, van dien staf, Zijner Majesteits adjudant in buitengewone dienst, inspecteur der draaghare wapenen; bij het 2de regiment vesting-artillerie, tot luitenant-kolonel, den majoor *T. Sommerton*, van het 1ste regiment vesting-artillerie; tot kommandant van het 3de regiment vesting-artillerie, den luitenant-kolonel *J. H. van Deventer*, van het 2de regiment vesting-artillerie.

— Bij Zr Ms. besluit van den 16den dezer zijn op pensioen gesteld, de kolonels *E. Wilhelmie*, *G. J. Buchner* en *T. H. Croes*, allen wegens langdurige dienst, en is het bedrag van hun pensioen, volgens de wet van 28 Augustus 1851, gesteld op f 1800.

— Ten gevolge van het vergelijkend onderzoek, in het begin van Februarij jl. te 's Gravenhage gedaan, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken een twaalfstal personen als leerlingen voor de telegrafie toegelaten en ter beschikking van de Commissie voor de zaken van den Rijkstelegraaf gesteld.

— Men verzekert, dat bij het door den Minister van Justitie in te dien ontwerp op de organisatie der regterlijke magt is aangenomen de instelling van twee gerechtshoven, te vestigen te Amsterdam en te Arnhem, met behoud van den Hoogen Raad, als hof van cassatie, te 's Gravenhage.

— Sommigen verzekeren dat de Minister van Binnenlandsche Zaken voornemens zou zijn, bijaldien de wet op het armwezen door de Tweede Kamer aangenomen wordt, nog in den loop der tegenwoordige Zitting van de Staten-Generaal eene wet op het oudervrij in te dienen.

— Het dezer dagen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden ontwerp van wet, tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1851, behelst het volgend eenig artikel: «Het batig slot van de rekening der koloniale remises, over het jaar 1851, ten bedrage van f 7,879,447.48, wordt toegevoegd aan de middelen en inkomsten over het dienstjaar 1851.»

— Donderdag heeft *H. M. de Koningin-Weduwe*, vergezeld van *Z. K. H. prins Hendrik* der Nederlanden, des voormiddags in den Vorsteliijken grafkelder in de Nieuwe Kerk te Delft haar jaarlijksch bezoek gebragt, zijnde de dag op welken haar Koninklijke Gemaal, vier jaren geleden, te Tilburg is gestorven.

— Den 13den heeft de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de heer *mr. Dullert*, in het hotel Pauléz te 's Hage, een diner aangeboden aan de leden der Kamer, waaraan ook de Ministers en andere genoodigden deel namen.

— Z. Exc. de minister van Staat, baron *H. van Zuylen van Nyevelt*, oud-minister voor de Hervormde Eeredienst, bevindt zich sedert eenige dagen zeer ernstig ongesteld. Het is daaraan toe te schrijven dat de baron van *Zuylen van Nyevelt*, thans minister van buitenlandsche zaken, verhinderd werd het diner van den Voorzitter der Tweede Kamer bij te wonen.

— Te 's Bosch zijn gisteren ruim 200 landverhuizers uit onze provincie op de stoomboot *Jan van Arkel* naar Holland sloop gegaan. De schuit der stoomboot maatschappij had hen dien nacht van Vechel afgehaald.

— Op Texel maken zich eenige landbouwers met hunne betrekkingen gereed, om onder aanvoering van een zeer goeod grondbezitter, die zijne goederen, te gelde maakt, naar Noord-Amerika, in de hollandsche kolonie nabij Kalamazoo, staat Michigan, te vertrekken. De bij hen ontvangen gunstige berigten van vroeger van dat eiland naar bovengemelde kolonie vertrokken landbouwers, moeten hen tot deze landverhuizing overgehaald hebben.

— Te Bostel is li. Maandag door het beleid van den burgemeester aldaar gearresteerd de zoozeer beruchte *Willem van de Kerkhof*, welke bevestigd wordt van onderscheidene opligterijen gepleegd te hebben, onder schijn van godsdienst; hij was gekleed als een kloosterling; hij is gevankelijk naar 's Bosch vervoerd geworden.

— Door het vele bovenwater, dat afkomt, is de rivier de Waal, alsmede de Maas, in de laatste dagen aanmerkelijk gewassen. De visschers te Woudrichem hebben hunne netten naar de hooge loevesteinsche zijde moeten verplaatsen, dewijl het water reeds binnen de Waterpoort staat. Uit Heusden meldt men mede, dat het water aldaar in de laatste dagen ruim 3 voet gewassen is. In de omstreken van 's Bosch staat alles onder.

— De jongste Oost-Indische landmail heeft berigten van Batavia tot 26 Januarij li. gebragt.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van 5 dezer, is 1°. aan den heer *P. J. B. de Perez*, resident van Soerabaja, zitting verleend als provisioneel lid in den raad van Nederlandsch Indië, en 2°. de waarneming der betrekking van resident van Soerabaja, gedurende den tijd dat de heer *P. J. B. de Perez* als provisioneel lid van den raad van Nederlandsch Indië zitting zal hebben, tijdelijk opgedragen aan den inspecteur der cultures in de 3de afdeling, *G. C. Schonck*.

Door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië zijn onderanderen de volgende benoemingen gedaan: tot assistent-resident van Koetei en de Oostkust van Borneo *C. Bosscher*, en tot resident der Zuid- en Oostafdeeling van Borneo *A. van der Ven*.

Van verschillende plaatsen zijn nog berigten ontvangen wegens aard- en zeeschuddingen, waardoor onberekenbare schade is aangerigt.

Dezer dagen is tot voltooiing van het bassin in het nieuw marine-etablisement te Soerabaja in volle werking gebragt een tweede groote stoombaggermolen, en heeft die toestel geheel aan de bestemming beantwoord.

Van Padang wordt gemeld, dat de cholera aldaar allengs is toegenomen, zoodat den 18 dezer reeds 104 personen waren aangetast, waarvan 33 waren bezweken.

— De laatste berigten uit Palembang, loopende tot 8 Januarij, zijn zeer gunstig. Bijna in alle districten was het rustig; de handel nam in levendigheid toe en de betaling der landrenten vorderde goed. In de Moeara Oeloe had een heid, de krio van Pedang, een aanval op onzen post van Moeara Bliti gewaagd, maar was door de bezetting krachtig afgeslagen en zelf gesneuveld, terwijl verscheidene zijner aanhangers werden gewond. Dit verzet schijnt geene vertakking van eenig oproer te zijn, maar als een op zich zelf staand feit te kunnen worden beschouwd.

— Onlangs hebben eenige ingezetenen van Soerabaja, aan het gouvernement vergunning gevraagd om eene vereeniging te vormen, tot oprigting van eene school voor handwerkslieden, welke op de leest der bouwkundige teeken-akademien in Nederland zou worden geschied. Die vergunning is verleend.

— Men berigt van Passaroean: Onlangs is door den heer *J. F. Goedkoop*, gepensioneerd ambtenaar, te Passaroean woonachtig, bij het plaatselijk bestuur aldaar de verklaring afgelegd, dat hij zijne lijfeigenen, ten getale van vijftien, uit den band der slavernij ontslaat, gerekend van het tijdstip van zijn eventueel overlijden.

Gepasseerden Woensdag had een derde Concert ten voordeele van de algemeene armen alhier plaats. Hetzelfde werd gegeven door het Hoorn-Muziek-korps van het 5de Regiment Infanterie. Behalve het groote doel waarvoor men was opgetreden, kan men met regt zeggen dat de vergaderde menigte een goed tijden avond heeft bijgewoond. Tien fraaie stukken zijn voorgedragen en leurig ten uitvoer gebragt, onder directie van den Heer *Hürmann*, chef der muziek, die zich op Saxhoorn weder meesterlijk heeft onderscheiden.

Algemeen erkent men dat de juiste uitvoering der gekozene stukken op dit Concert de volkomenste bewijzen heeft opgeleverd dat gemeld muziek-korps onder de beste van het leger mag gerekend worden, en dat elk kunstenaar uiterst voldaan dien avond de Zaal van den Schouwburg heeft verlaten.

De opbrengst heeft / 153,50 bedragen.

Vervolg en slot van het overzicht van den Minister van Finantiën, aangaande de voornaamste werken in de drie jongste jaren uitgevoerd, meer speciaal deze provincie betreffende.

VI. Waterkeerende werken.

Noordbrabant. De buitenglooiing van den Capelschen dijk, aan den linker oever van de Oude Maas, die door de werking van den Baard-

wijkschen overlaat bijna geheel was weggeslagen, werd in 1850 hersteld voor / 9500.

IX. Ontginning door bevoelijing.

In het begin van 1852 gaf een particulier het voornemen te kennen tot het verveenen en ontginnen van peellgronden onder de gemeente Deurne en Liesel in Noordbrabant. Hij meende dat deze onderneming krachtig zou worden bevorderd door inrigting van een gedeelte der onvoltooid Noordervaart, als zijtak van de Zuidwillemsvaart bij Nederweert, voor de kleine scheepvaart. Hij verzocht, dat hem dit werd toegestaan, of wel dat de regering dit werk zelf uitvoerde. Bij onderzoek is gebleken, dat de zaak zeer uitvoerbaar is, en niet alleen voor de verveening der noordelijke gelegen hooge peellgronden, maar ook voor de voeding der irrigatiën van groot belang. Bij het volzetten der Noordervaart met water uit de Zuidwillemsvaart, bekomt men een geschikten boezem, ter aanvulling van het kleine vaartpand tusschen de sluisen n°. 14 en 15, en dit is van bijzonder gewigt, dewijl juist uit dit pand het meeste water voor de ontginning zal moeten worden getrokken.

Buitendien worden, door het opmaken van dit gedeelte der Noordervaart, nog ruim 1500 bunders onder Heijhuizen, Roggel, Neer en Nederweert geschikt tot vloeiveiden, die daarvoor anders, bij hunne hooge ligging, het water zouden missen.

De Noordervaart staat in te onmiddellijk verband met de Zuidwillemsvaart, dan dat het werk aan bijzondere ondernemers zou kunnen worden overgelaten. Het beheer over het water behoort ook onder dadelijk toezigt der Regering te blijven. Het schijnt daarom wenschelijk en nuttig, dat de Noordervaart, tusschen Nederweert en Meijel, voor Rijksrekening werde opgemaakt. De daarvoor noodige som van / 17,000 is op de staatsbegroeting voor 1853 uitgetrokken, nadat van den ondernemer het bewijs was gevorderd, dat hij werkelijk eenige gronden tot zijne beschikking zal hebben, wanneer de Noordervaart zal zijn opgemaakt. Hij heeft daaraan voldaan, door mededeeling van een besluit van den gemeenteraad van Deurne en Liesel, bij hetwelk hem ongeveer 600 bunders peell- en heigronden onder die gemeente worden toegezegd. Zoodra de ondernemer de ontwerpen van de door hem aan te leggen kanalen en afwateringen zal hebben ingediend, kan deze zaak voortgang hebben.

Met het aanleggen van vloeiveide dient geen te snelle voortgang gemaakt te worden. Indien jaarlijks 300 tot 400 bunders worden ontgonnen, zouden de opbrengsten van hooi reeds de behoefte dreigen te overtreffen. Thans reeds begint men in de Belgische Kempen te gevoelen, dat, men den akkerbouw eenigen tijd moet gunnen om zich te ontwikkelen, ten einde de zoo sterk toegenomen grasteeld weder op zijde te komen.

In verband met de voorgenomen ontginning van veenen onder Deurne en Liesel, is eene algemeene opneming van de Peell, door waterpassing en grondboring, verrigt. Daaruit is gebleken, dat de grootste hoeveelheid veen is gelegen ten zuiden van den weg van Gemert naar Venray. Beoorden dien weg is het veen meereendeels uit gestoken, zoodat hoogstens eene laag van drie palm dikte overblijft. De gronden, die met het beste gevolg schijnen te kunnen worden verveend en ontgonnen, zijn gelegen in de Noordbrabandsche gemeente Deurne en Liesel, en onder de gemeenten Venray, Horst en Sevenum, in Limburg. Tusschen de Noordervaart en de Maas, bij Neer, wordt geen turfgrond in genoegzame hoeveelheid gevonden, om den aanleg van eenigzins kostbare ontginningwerken te wettigen. Daar wordt evenwel eene groote oppervlakte heidegrond aangetroffen, die langzamerhand door houtteelt en irrigatie kan worden ontgonnen, naar mate de afvoer van voortbrengselen uit die streek, door den aanleg van land en waterwegen, wordt bevorderd.

Het denkbeeld is geopperd, om het water uit de Maas, bij Neer, tot op de bijna 20 ellen hooger gelegen vlakte, door stoomtuigen op te voeren, en daardoor de ontginning door vloeijen mogelijk te maken, zonder al het noodige water door de Zuidwillemsvaart en Noordervaart te moeten aanvoeren. In hoeverre dit denkbeeld aanprijzing verdient, kan eerst blijken, wanneer een ontwerp, met juiste raming van kosten en baten zal zijn opgemaakt.

De overlast, dien men in Noordbrabant heeft, van het uit de Belgische Kempen komende irrigatiewater, heeft een onderzoek doen plaats hebben naar de mogelijkheid om door een kanaal, evenwijdig aan de Belgische grenzen, dit water op te vangen, en, hetzij naar de Zuidwillemsvaart, hetzij naar Turnhout of naar den kant van Tilburg, af te voeren. De uitslag van dit onderzoek is niet ongunstig, doch heeft nog niet geleid tot een ontwerp, dat in alle behoeften kan worden geacht te voorzien.

Het slot van het overzicht des ministers luidt als volgt: Dit overzicht zal, bedriegt ik mij niet, den indruk geven, dat de middelen, waarover kon worden beschikt, nuttig werden besteed, en dat inzonderheid op dit punt toenemende belangstelling zich vertoont.

De medewerking, die Uwer Majesteits regering ondervond, of die zij verleende, deed een buitengewoon groot aantal hoogst gewigtige werken, in alle deelen des Rijks en ter bevordering eener opzettelijke verscheidenheid van belangen, tot stand komen of hunne verwezenlijking naderen. Van de ambtenaren van den waaterstaat wordt dan ook bijzondere inspanning getischt, en niet te min mag ik hunne voortvarenheid, evenzeer als hunne kunde en nauwgezetheid, roemen.

Het verdient erkenning, dat, niettegenstaande de uitgebreidheid en vermeerdering der werken, alle met zorg worden onderhouden.

Uwe Majesteit heeft, bij de opening van de tegenwoordige vergadering der Staten-Generaal, op den zich meer en meer ontwikkelenden ondernemingsrijver der ingezetenen gewezen.

Ik acht mij gelukkig, aan Uwe Majesteit een verslag te hebben kunnen uitbrengen, hetwelk die ontwikkeling, hoofdstun aller regeringsmaatregelen tot verhooging der algemeene welvaart, in een helder licht plaatst.

